

### 11. A Feltámadás mint az emberi szervezet belsejében lejátszódó folyamat

Rudolf Steiner különböző módokon mutatott rá, hogy az emberi szervezetben működő erők élő ellentmondást jelentenek. Az emberi szervezet, mint olyan, egy megtestesült ellentmondás, mivel a felépítő és a romboló erők állandó harcot vívnak benne. És éppen ez a küzdelem az emberi élet.

Hegel filozófiai nyelvén ez valahogy így hangzik: az ember egy olyan „hely” a világban, ahol a tézis és az antitézis egymás szomszédságába kerül; és ezen a szomszédságon keresztül egy olyan folyamat jön létre, amely a szintézisre törekszik. Ez a szintézis még nem létezik, de az iránta való szükséglet elkerülhetetlen, mivel az ellentmondás jelen van. Az emberi szervezet mint olyan, távol áll a probléma megoldásától – épp ellenkezőleg, a probléma konkrét illusztrációja. A szervezetnek felépítése alapján más feltételekre van szüksége.

Amit itt kifejeztünk, az absztrakt; ahhoz, hogy előbb módon megértsük, ezt kell mondani: az emberi szervezet életfolyamatok és tudati folyamatok színtere. Az életfolyamatok tudattalanok, a tudati folyamatok élettelenek.

Számomra az emésztés cselekedete tudattalan, míg a gondolkodásom cselekedete tudatos. És tovább, az emésztés folyamatán keresztül a szervezetem erősödik, a gondolkodásomon keresztül a szervezetem rombolódik. Miközben gondolkodom, a szervezetemben halál-folyamat zajlik. Olyan hatást gyakorol, amely ellentétes az életfolyamatokkal. A tudat minden folyamata az életerők feletti győzelmet jelenti a szervezet területén – bármilyen kicsi is legyen ez a folyamat. Ahol az életerők elnyomás alá kerülnek úgy, hogy a szervezetben élettelen tér jön létre, fellobban a tudat.

Ezért az ember az egész élete folyamán ellentmondásban van: a halált hozó tudat és a tudatot megőző élet ellentmondásában. Ez az ellentmondást a tudat fénye és az élet sötétsége között Szent János Evangéliumának elején drámai stílusban vázolja: „A világosság a sötétségben fénylik, és a sötétség nem győzte le a világosságot.” Ennek az Evangéliumnak az összes ezután következő szava ennek a fény és sötétség közötti ellentmondás megoldásának a leírását tartalmazza.

Az a tény, hogy Szent János Evangéliuma ennek az ellentmondásnak szenteli magát, nem egy szokatlan dolog, mivel ennek az ellentmondásnak a létezése a legmagasabb morális jelentést hordozza. Éppen ezt a morális életben jelen lévő ellentmondást szem előtt tartva fordult tüzes szavakkal Szent Pál a Rómaiakhoz írt episztolájában; azt mondta, hogy a sötétségnek az emberben életereje van, a fény pedig az emberben, bár a sötétségben lévő gonoszt láthatóvá teszi, nincs meg a kellő ereje ahhoz, hogy legyőzze azt. „Azt a jót, amit meg akarok tenni, nem teszem meg; azt a gonoszt, amit nem akarok megtenni, megteszem” – mondta Pál, a morális élet prototípusos problémájára mutatva, vagyis: az erkölcsi megértés, amire már szert tettem, hogyan tud ugyanazzal a természetes erővel hatni, mint ahogyan az ösztönös készletek hatnak? Hogyan tud csatlakozni a jó megértéséhez a jó ereje?

Ezt a kérdést minden igyekvő ember felteszi. Schiller „Eszétikai levelei”, Goethe „Mese a Zöld Kígyóról és a Szép Liliomról”, Dosztojevszkij egész életműve, Albert Steffen „A négy Apokaliptikus Fenevad” – ezeknek a műveknek a fő kérdése: hogyan érheti el a tudat az életerőket, és hogyan ragyoghat az élet a tudat világosságában?

Mit is jelent valójában ez a kérdés? A választ akkor találhatjuk meg, ha megvizsgáljuk az emberrel kapcsolatos antropológiai kutatás bizonyos eredményeit. Ismert, hogy az embert kettősségnek, két részből állónak tekinthetjük, ahol az egyik rész az alvás idején eltávolodik, a másik pedig fekvve marad az ágyban. Az alvás során szétválás történik: az ego és az asztráltest elválik az étertesttől és a fizikai testtől. A felébredés során a két rész ismét egyesül. De a két rész polaritása nem harmonizálódik az egyesülés által. Ellenkezőleg, még intenzívebbé válik, mivel az asztráltest tudati folyamatai az élettést életfolyamatai ellenében jönnek létre. Ezért a felébredt emberben a korábban általunk felvázolt ellentmondás keletkezik. És amikor a törekvő emberi ego egy olyan morális megértésre jutott, hogy „akarja a jót”, amikor ez az értés jelen van, fényesen ragyog, és fellobbantja az eredetileg független életáramot, amely azonban a saját útján halad. A „törvény” és „a jó, amit meg akarok tenni”, valamint az emberi természetben lévő gonosz ereje – „az a gonosz, amit nem akarok megtenni” – közötti tragikus ellentét alatt Pál annak észlelését értette, hogy az emberi ego dolgozhat az asztráltesten, de az élettést és a fizikai test lényegi átalakítására nincs hatalma. Az ellentmondás, mely a gonoszra fényt vető, ezáltal azt láthatóvá tevő, de a gonosz meghaladására erőtlenség morális törvény, továbbá a gonosz sötét impulzusainak kezdeti ereje között van, az egy olyan ellentmondás, amely áttevődik egyrészt az ego és az asztráltest morális szférájába, másrészt az élettéstbe és a fizikai testbe.

Akkor mi is az, ami erőt ad az egyszer meglátott jónak, hogy ne csak egy tudati folyamat legyen, hanem életfolyamattá is válhasson? Miben áll az az erő, amely képes morális minőségeket vinni a biológiai királyságba úgy, hogy ott lényegi erővel hasson? Vagy más szavakkal, mi adhat az egónak erőt, hogy ne csak az asztráltestben hasson, hanem mélyebben, az élettéstben is, sőt magában a fizikai testben is?

A válasz, amelyet Pál adott: Jézus Krisztus. Jézus Krisztus az a hatalom, amely erőt adhat az emberben a jónak, lehetővé téve neki, hogy az emberi lénynek azon a területén is hasson, ahol az élet és a halál küzd egymással.

De Jézus Krisztusnak erről a cselekedetéről nem szabad úgy gondolkodni, mint ami kívülről jön, mint a természeti erők hatása. Habár Krisztus ereje az emberben az eredeti erővel működik, másképpen hat, mint a természeti erők, mivel az emberi egón keresztül hat – míg a természeti folyamatok az emberi ego határain túlról erednek. A természeti folyamatok az emberi lényt leigázzák; Krisztus ereje nem igázza le az embert, az emberi szabadságot a legkisebb mértékben sem sérti.

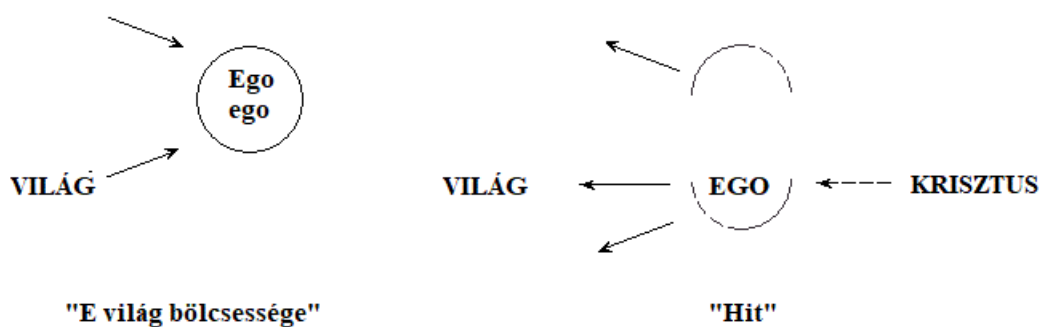
Hogy megértsük, hogyan is lehetséges ez, el kell képzelnünk, hogy az ember ego számára létezik „elől” és létezik „hátról”. Az emberi ego elé fajok egész világa vált ki, ezeket az ego szemléli és hat is rájuk. Az emberi ego mögött található a „hátról”, amely számára kezdetben ismeretlen. Ebből a „hátról” kap impulzusokat, ugyanúgy, ahogyan az előtérben az észlelés tárgyai benyomást tesznek az egóra. A természet hatásai az előtérből erednek, míg Krisztus erejének hatásai a lét másik oldaláról, a hátról. Krisztus ereje a hátról-lét alapjaiból árad az emberi egóba, betölti azt, és olyan erővel látja el, amivel az önmaga nem rendelkezik – mégpedig azzal az erővel, hogy a jót, mint eredeti erőt a világba vigye.

Krisztus erejének azt a hatását, amelyet az emberi ego ajándékként kap, s amely belülről betölti, és szabadságot hagy neki, Pál „kegyelemnek” (charis) nevezte. Ez a kegyelem egy olyan folyamat, melyen keresztül az ego a jóra való törekvéseiben erőt kap, hogy többet érjen el, mint ha csak a saját erőire kellene támaszkodnia.

Ahhoz, hogy a kegyelem hatása lehetővé váljon, az egónak meg kell előtte nyílnia. Az egónak áthatolhatóvá kell válnia. Ez akkor tud megtörténni, ha az ego aktív. Az ego, amely erőt sugároz, előre irányítva azt, megteremti annak lehetőségét, hogy a hátról erőt kapjon. Az ego, amely a külvilágtól

egoista módon önmagába zárkózik, nem hagy teret a magasabbról ható kegyelemnek, hogy behatoljon. Önmagával van megtelve.

Pál hitnek (pistis) nevezte önmagunk megnyitását a kegyelem hatásának, amely a háttérből hatja át az egót. És a „hit általi megigazulást” szembeállítva a „cselekedetek általi megigazulással” azt akarta mondani, hogy ezek a „cselekedetek” (olyan tettek, melyek a Krisztus által át nem hatott ember egóból indulnak ki) lényeges hatást csak az asztrálestre fejtenek ki. De a fizikai és étertestben csak formálisan hatnak. Másrészt a „hit” cselekedete, vagyis Krisztus ereje, amely az önmagát neki megnyitó emberi egón keresztül munkálkodik, az anyagiség legmélyére hatol, nem formálisan, hanem lényegileg. És ezt a „hitet” Pál „e világ bölcsességével” is szembeállítja. Mivel „e világ bölcsessége” önmagát mint adott tényeket vagy mint természeti törvényt kényszeríti az emberi egóra kívülről, az előtérből. Ám a „hit”, amikor megnyílik Krisztus hatása előtt, szabad az ego önmagából induló cselekedetei alól. A különbséget a „hit” és „e világ bölcsessége” között a következő módon mutathatjuk be világosabban:



A különbség „e világ bölcsessége” (olyan tudat, amely a tények felállításával vagy az események tükrözésével van elfoglalva) és a „hit” (olyan tudat, amely a saját lényéből kiindulva teremt valami olyan újat, amely előtte nem létezett a világban) között sehol máshol nem látszik oly világosan, mint a Feltámadás kérdésében. „E világ bölcsessége” (azé a világé, ami adott) arra tanít, hogy a törvényeivel összhangban minden individuális lény léte halállal végződik. Ugyanakkor a Feltámadás nem tudott volna végbemenni az emberek együttműködése nélkül, és nem tud majd végbemenni „hit” nélkül. Ebben áll az emberiség feladata a jövőben, melynek megvalósítása a világtól nem várható, csakis az emberi Egótól, amelyen keresztül a kegyelem teremtő ereje hat felülről lefelé, a tények befejezett világába.

A Feltámadás a célja az emberi Ego szervezeten végzett munkájának. Ez az szervezet pedig – ahogyan erre törekedtünk fentebb rámutatni – egy élő ellentmondás. Benne az egész tudat halálfolymatokra épülve, ez egész élet pedig a tudat visszaszorításával bontakozik ki. Egy ilyen szervezet, lévén hogy épp így felépítve, a jövő számára a következő kérdést teszi fel: lehet-e a tudatot úgy fejleszteni, hogy ne hozzon létre halált és tudatos élete legyen?

Krisztus ereje az emberi szervezetre a következő módon hat: tudatos folyamatok indulnak el, amelyek ugyanakkor életfolyamatok is. És amikor azt mondjuk, hogy „Kereszténység”, akkor nem dogmák vagy rítusok rendszeréről van szó, hanem az emberi szervezetben jelentős új folyamatok létezésének kezdetéről, amelyek fokozatosan elmozdulnak a tudat romboló folyamatai felől az élet felépítő folyamatai felé. A szervezeten belül, ahol a tudat csak a halálon keresztül lehetséges, az élet pedig csupán a tudattalanon keresztül, egy új szervezet jön létre, amelyik életadó tudatból áll. Ott, ahol az ásványi anyagokat tartalmazó élettést a fizikai testbe hatol, egy új test keletkezik: a szeretet-test. A szeretet kozmikus szubsztancia, amely a tudatot és az életet belül egybeköti. Ez a szeretet-test még kicsi és

gyenge – nehezen észlelhető a halált hozó tudat és a tudat nélküli élet folyamatai mögött. De növekedni fog és fokozatosan egyre nagyobb területet fog meghódítani a hétköznapi szervezetben, a „régiben Ádám” belül.

Az évezredek során az ember fokozatosan „új Ádámmá”, ezzé a szeretet-testté, a Feltámadás testévé alakítja magát. Ez már most is zajlik, de nem önmagától. A „hit” és a „kegyelem” együttes munkájára van szükség annyiban, amennyiben az ember szabadon nyitja meg önmagát Krisztus ereje előtt, mely ebben az esetben belé árad, oly módon átépítve őt ezáltal, hogy a jövőben a test az övé lesz, mivel legyőzte a halált.

*angol→orosz: Katya Konyeva*

*orosz→magyar: Rákos Éva*

<http://bdn-steiner.ru/modules.php?name=Books&go=page&pid=2701>

Valentyin Tomberg: „1930-31-ben írt cikkek Oroszországról”

Tartalomjegyzék:

1. Antropozófia Keleten
2. Kereszténység Oroszországban
3. Kelet-Európa missziója a nyugati misszióhoz képest
4. A szellemtudomány elleni mozgalmak Keleten
5. A szellemi élet Ázsiában
6. Kína és Kelet-Európa.
7. A mongolizmus és Kelet-Európa
8. A finn impulzus az orosz szellemi életben
9. Kityezs Szent Városának Története, mint az orosz néplélek fontos erőinek megnyilatkozása
10. A szenvedés kelet-európai felfogása
11. A feltámadás, mint az emberi testen belüli folyamat
12. A keleti kereszténység fejlődésének lehetőségei
13. Szolovjov, Dosztojevszkij és Tolsztoj feltárja a kelet-európai gondolkodásmódot, érzést, akaratot